

ПРОГРАМА РОБОТИ З БАТЬКАМИ В ЛІЦЕЇ № 44

Успішність виховного процесу залежить від того, як складаються відносини між педагогами, учнями і батьками. Батьки і педагоги - вихователі одних і тих же дітей, і результат виховання може бути успішним тоді, коли вчителі та батьки стануть однодумцями і партнерами.

Сім'я по праву вважається головним чинником і умовою розвитку виховання дитини. Саме в сім'ї дитина народжується, тут отримує основи фізичного і духовного розвитку (позитивні або негативні), перші знання про навколишній світ, тут формуються перші навички та вміння у всіх видах діяльності, початкові критерії оцінки добра, істини, краси. Тут протікає велика частина її життєдіяльності, закладаються основи її відносин зі світом, тобто починається процес виховання.

Сучасна сім'я розвивається в умовах якісно нової суперечливої суспільної ситуації. З одного боку, спостерігається поворот суспільства до проблем сім'ї, розробляються і реалізуються комплексні цільові програми із зміцнення та підвищення її значущості у вихованні дітей, з іншого боку, спостерігаються процеси, які призводять до загострення сімейних проблем. Це, перш за все, падіння життєвого рівня більшості сімей, проблеми економічного, а часом і фізичного виживання. Це посилює самоусунення багатьох батьків від вирішення питань виховання і особистісного розвитку дитини.

Отже, в складних сучасних умовах сім'ї потрібна систематична і кваліфікована допомога з боку ліцею. Процес взаємодії сім'ї і ліцею спрямований на активне включення батьків у навчально-виховний процес, співпрацю з дітьми та педагогами.

Основи взаємодії педагогів з батьками сформульовані В. Сухомлинським: *«Якомога менше викликів до школи батьків для моральних нотацій дітям, для лякання дітей батьківською «сильною рукою», для попередження про небезпеку, «якщо й далі так буде продовжуватись», - і якомога більше такого спілкування дітей з батьками, що приносить радість матерям і батькам. Усе, що в дитини в голові, душі, у зошиті, щоденнику, - усе це ми повинні розглядати з погляду взаємин дітей і батьків, і зовсім неприпустимо, щоб дитина приносила матері та батьку одні засмучення ...».*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ ЛІЦЕЮ З БАТЬКАМИ

1. Робота з батьками учнів початкової школи.
2. Робота з батьками учнів 5-х класів (адаптація переходу в основну школу).

3. Робота з батьками учнів основної школи (5-9-і класи).
4. Робота з батьками учнів старших і випускних класів.
5. Робота з батьками дошкільнят.

До основних функцій відносяться:

- о інформаційна;
- о виховно-розвивальна;
- о формуюча;
- о охоронно-оздоровча;
- о контролююча;
- о побутова.

Завдання взаємодії:

- формування активної педагогічної позиції батьків;
- озброєння батьків педагогічними знаннями й уміннями;
- активна участь батьків у вихованні дітей.

Співробітництво ліцею та родини на будь-якому етапі починається з вивчення умов і мікроклімату сімейного виховання, індивідуальних особливостей дітей і батьків.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ І БАТЬКІВ:

1. Підтримка фізичного здоров'я учнів.
2. Спілкування й формування особистісних орієнтацій учнів: інтерес до життя, інтерес до людини, інтерес до культури, що сприяють розумінню загальнолюдських цінностей.
3. Пізнавальна сфера життя учнів (робота з учителями-предметниками) з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Захист не учня, а людини в ньому. Підхід до кожної дитини «з оптимістичної позиції» (А. Макаренко).
4. Робота з родиною - вплив на виховний потенціал родини; об'єктом уваги є не сама родина, а сімейне виховання. Тут необхідно наступне:
 - ✓ вивчення сімейної атмосфери, що оточує учня, його стосунків із членами родини;
 - ✓ психолого-педагогічна освіта батьків через систему батьківських зборів, консультацій, бесід;
 - ✓ організація спільного проведення вільного часу дітей і батьків;

- ✓ захист інтересів і прав дитини в так званих важких родинах.

Таким чином, ліцеєм реалізуються функції батьківської освіти (відомості про виховну концепцію ліцею, педагогічну позицію класного керівника про методику виховання, про цілі й задачі особистісного розвитку школярів на даний період, про хід духовного розвитку дитини, про особливості шкільної діяльності учня, про взаємини у групі, про виявлені здібності й поточні успіхи тощо) та корегуються принципи сімейного виховання.

Педагогам (особливо класним керівникам) важливо дотримуватись таких правил:

- ☐ Батьки та діти не повинні почувати себе об'єктами вивчення.
- ☐ Робота з батьками повинна бути цілеспрямованою, планомірною й систематичною.
- ☐ Методи цієї роботи повинні бути взаємозалежні з методами виховання дітей.
- ☐ Психолого-педагогічні методи повинні бути різноманітні, застосовуватись у комплексі.

При вивченні родини школяра педагог насамперед звертає увагу на такі дані:

- Загальні відомості про батьків, інших членів родини, житлові умови, матеріальну забезпеченість, інтерес до справ ліцею.
- Загальні відомості про дітей (вік, інтереси, рівень вихованості).
- Виховні можливості родини (рівень педагогічної культури батьків).

ЗМІСТ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

Зміст роботи ліцею з батьками полягає в такому:

- ❖ підвищення психолого-педагогічних знань батьків (лекції, семінари, індивідуальні консультації, практикуми);
- ❖ залучення батьків у навчально-виховний процес (батьківські збори, спільні творчі справи, допомога у зміцненні матеріально-технічної бази);
- ❖ участь батьків в управлінні ліцею (рада ліцею, батьківські комітети).

Форми та методи роботи з батьками повинні бути спрямовані на підвищення педагогічної культури батьків, на зміцнення взаємодії школи та родини, на посилення їхнього виховного потенціалу.

НАВЧАННЯ БАТЬКІВ

У навчанні батьків виділяються три напрями:

- Навчання батьків як вихователів.
- Навчання батьків як учителя своєї дитини.
- Навчання батьків як союзника, партнера, співуправлінця.

Практична робота педагогів з батьками дітей в нашому ліцеї реалізується через колективні та індивідуальні форми взаємодії:

- Психолого-педагогічна освіта;
- Батьківсько-педагогічний аналіз (вивчення сім'ї з метою виявлення її можливостей з виховання своїх дітей, аналіз проміжних і кінцевих результатів їхньої спільної діяльності);
- Батьківське співучасть у роботі педагога (формування активної педагогічної позиції батьків);
- Батьківська співтворчість.

Диференційований підхід в роботі з батьками

Диференційований підхід будується на виділенні 5-ти типів сімей, згрупованих за принципом можливості використання їх морального потенціалу для виховання своєї дитини.

Виділяють такі типи сімей:

1 тип: Сім'ї з високим рівнем моральних відносин. У них здорова моральна атмосфера, діти отримують можливість для розвитку своїх здібностей. Часте втручання педагога тут не потрібне, хоча окремі поради і застереження, пов'язані з особливостями виховання, не виключаються.

2 тип: Сім'ї, які характеризуються нормальними відносинами між батьками, але при цьому не забезпечують позитивну спрямованість у вихованні дітей. Діти можуть бути в центрі «особливих» турбот батьків, у зв'язку з чим у дитини розвиваються егоїстичні тенденції, що, безумовно, потребує уваги педагога.

3 тип: Конфліктні сім'ї. У таких умовах батькам не до дітей, вони самі не можуть розібратися в своїх відносинах. Ні про яке розумне виховання немає й мови, все пущено на самоплив. Потрібний активний педагогічний вплив, щоб змінити мікроклімат у родині.

4 тип: Зовні благополучні сім'ї, в яких процвітає бездуховність, відсутні справжні моральні цінності, емоційний зв'язок поколінь часто порушений.

Але деякі діти добре засвоюють психологію зовнішнього благополуччя, тому виховна робота з такими сім'ями особливо важка.

5 тип: Неблагополучні сім'ї, для яких характерні грубість, скандали, аморальна поведінка. Такі сім'ї потребують постійної уваги педагога, громадськості, а іноді й активного втручання, щоб захистити інтереси дітей.

Основні напрямки співпраці сім'ї та ліцею:

1. Єдність вимог до учнів.
2. Узгодженість дій (закони, що захищають сім'ю і дитину, знання обома сторонами психологічних особливостей дитини).
3. Взаємодоповнення впливів (авторитет батьків, особистість учителя, єдине трактування впливу вулиці, засобів масової інформації).
4. Подолання недоліків у формуванні особистості (робота з дітьми, які перебувають в особливо важких умовах, психологічна корекція).
5. Спільна робота по закріпленню та розвитку успіхів дитини.
6. Підвищення педагогічної культури батьків.
7. Різні форми співпраці з батьками.

Зміст і форми роботи	Термін виконання	Відповідальні
• Організаційні батьківські збори з батьками першокласників. • Індивідуальні консультації психолога. • Класні батьківські збори. Вироблення рекомендацій для батьків першокласників	Серпень За необхідності. два рази на семестр	Адміністрація Класоводи 1 кл.
Загальноліцейські батьківські збори не менше 2 разів на рік. - Класні збори – 4 рази на рік. - засідання Ради ліцею (входять представники батьківського колективу 8-11кл., які допомагають вирішувати складні питання функціонування та розвитку закладу, участі сім'ї у вихованні дитини та ін.). - контакт з батьками засобами мобільного зв'язку (це дає можливість більш мобільно контролювати відвідування та навчання наших вихованців).	За планом Протягом року Травень. 4 рази на рік 1-2 рази на рік 2 рази на рік Щоп'ятниці За річним планом 3 рази на рік	Адміністрація Адміністрація Адміністрація Класні керівники. Адміністрація Класні керівники. Психолог Адміністрація

- Батьківські збори в онлайнрежимі - Презентація роботи закладу. - Робота соціально-психологічної служби (готує методичні рекомендації щодо навчання та виховання дітей, проводить бесіди з батьками за планом та позапланові, демонструє презентації щодо подолання негативних проявів поведінки дітей та ін.). - Батьківський всеобуч (розглядаються найактуальніші, найскладніші питання навчання, виховання та розвитку дітей). - залучення до підготовки та проведення позакласних заходів; - загальні ліцейські збори; - участь батьків у діяльності Ради ліцею	За планом За планом	Адміністрація Адміністрація Заступник з НВР
1. Батьківські дні. 2. Організація харчування дітей пільгових категорій. 3. Обстеження житлово-побутових умов сімей з метою надання допомоги у разі потреби. 4. Організація психологічної допомоги сім'ям 5. Робота Ради з профілактики правопорушень 6. Надання допомоги сім'ям, у яких діти під опікою	Щопонеділка За необхідності Протягом року Протягом року	Адміністрація Соц. педагог Класний керівник. Практичний психолог Соціальний педагог
1. Класні тематичні батьківські збори. 2. Всеобуч батьків (батьківські збори, «круглі столи») із залученням різних фахівців. 3. Інформаційні дайджести. 4. Пам'ятки, рекомендації щодо виховання дітей. 5. Використання відеоматеріалів в педагогічній освіті батьків	1 раз на чверть 1 раз на півріччя згідно плану	Класний керівник. Заст. директора Адміністрація
1. Індивідуальні зустрічі, бесіди. 2. Рейди в сім'ї «важких» учнів і неблагополучних батьків. 3. Спільні засідання Ради з профілактики правопорушень. 5. Підготовка та передача матеріалів на позбавлення батьківських та опікунських прав у разі потреби. 6. Співбесіди з організації літнього відпочинку	Протягом року Протягом року Згідно циклограми Травень.	Адміністрація Кл.керівники Адміністрація Адміністрація. Соціальний педагог

Моніторингові дослідження «Ми-партнери»	Протягом навчального року	Психолог, соц.педагог
---	---------------------------	-----------------------

Методика контактної взаємодії вчителя з батьками

1. Пошук контактів (процес першого спілкування).
 2. Пошук загальної теми (анкетування батьків, спостереження, індивідуальні бесіди).
 3. Встановлення загальних вимог до виховання дитини (педагогічне співробітництво).
 4. Зміцнення співробітництва в досягненні спільної мети (стадія прогнозування можливих варіантів відносин вчителя з батьками).
 5. Реалізація індивідуального підходу (вироблення низки узгоджених заходів, спрямованих на виховання та перевиховання дитини).
 6. Удосконалення педагогічної співпраці (аналіз спільних дій батьків і вчителя, спрямованої на корекцію поведінки школярів).
- Найбільш поширеною формою роботи з батьками є батьківські збори.
Батьківські збори - це важливий педагогічний інститут в руках вчителя.
 Ось декілька практичних порад з підготовки батьківських зборів:

Структура підготовки батьківських зборів

1. Визначення мети.
2. Вивчення науково-методичної літератури.
3. Проведення мікродослідження.
4. Визначення виду, форми та етапів зборів, способів і прийомів роботи його учасників.
5. Визначення форми запрошення батьків.
6. Розробка порядку денного, рішення зборів, його рекомендації, пам'яток батькам.
7. Ведення протоколу.
8. Обладнання та оформлення приміщення для зборів.

Орієнтовна тематика батьківського «Всеобучу» на батьківських зборах

1 клас

1. Труднощі адаптації першокласників до школи.
2. Особливості розумової діяльності молодших школярів, роль сім'ї в її розвитку.
3. Емоційний світ дитини, його значення та шляхи розвитку.
4. Як виховати у дитини любов до читання.
5. Про дитячу дружбу.

2 клас

1. Фізичний розвиток молодшого школяра в ліцеї і вдома.
2. Агресивні діти. Причини і наслідки дитячої агресії.
3. Покарання та заохочення у родині.
4. Перші кроки самовиховання.
5. Попередження егоїзму, індивідуалізму, користолюбства.

3 клас

1. Значення спілкування в розвитку особистісних якостей дитини.
2. Заохочення і покарання. «Хочу, можна, не можна, треба».
3. Роль сім'ї в трудовому вихованні дитини.
4. Естетична атмосфера в ліцеї та сім'ї.
5. Що робити, якщо дитина не хоче вчитися.

4 клас

1. Про що може розповісти щоденник школяра.
2. Навчальні здібності дитини. Шляхи їх розвитку на уроці та в позаурочній діяльності.
3. Проблема наступності у навчанні в початковій і середній школі. Шляхи та способи їх вирішення.
4. Роль батька і матері у вихованні дитини.

5 клас

1. «Давайте познайомимось».
2. «Синдром понеділка» у п'ятикласників і як його уникнути.
3. Авторитет батьків, його джерела, міцність. Уміння користуватися батьківською владою.
4. Культура бажань підлітка. Виховання вміння керувати бажаннями.
5. Підсумкове «Ось і стали ми на рік взрослішими».

6 клас

1. Фізичний розвиток школярів та шляхи його вдосконалення.
2. Результативність уроку. Від чого вона залежить.
3. «Цей важкий підлітковий вік».
4. Роль книги в розвитку інтелектуальних і особистісних якостей дитини.
5. Шкідливі звички дитини. Як їм протистояти.

7 клас

1. Роль сім'ї у розвитку моральних якостей підлітка.
2. Статеві відмінності і статеве дозрівання. Проблеми і рішення.
3. Здоровий спосіб життя - основа успіху.
4. Контакти та конфлікти. Виховання толерантності.
5. Друзі моєї дитини. Хто вони, які вони?

8 клас

1. Моральні цінності сім'ї.
2. Здібності і роль сім'ї в їхньому розвитку.
3. Психологічні та вікові особливості підлітка. «Перехідний вік продовжується».

4. Підліток і закон. Ваша дитина в ліцеї і після навчання.
5. Адекватна самооцінка як умова успішного розвитку особистості.

9 клас

1. Допомога сім'ї в правильній професійній орієнтації дитини.
2. Важка дитина. Яка вона?
3. Аналіз навчальної роботи учнів 9-х класів.
4. Підготовка учня до іспитів. Роль батьків в екзаменаційний період.
5. Емоції і почуття в розмові з підлітком.

10 клас

1. Особливості організації навчально-виховного процесу у 10-му класі і роль батьків в цьому.
2. Виховання відповідальності у дорослих дітей.
3. Особливості спілкування з дітьми - старшокласниками.
4. Про доброту і милосердя.
5. Компанія в житті старшокласників.

11 клас

1. Значення вибору в житті людини.
2. Результативність навчання учнів за 1 півріччя.
3. Організація навчальної праці випускника.
4. «Поговоримо про сенс життя».
5. Організація випускного вечора.

Тематичні загальноліцейські батьківські збори

1. Здорова сім'я. Моральні аспекти.
2. Попередження асоціальної поведінки неповнолітніх.
3. Наркотики і статистика.
4. Суїцид.

Робота з батьками різних груп ризику

Все частіше педагогам ліцею доводиться стикатися з таким поняттям як неблагополучна сім'я. Поняття «неблагополучна сім'я» досить широке. Зазвичай до неблагополучних відносяться сім'ї, які повністю або частково втратили свої виховні можливості через ті чи інші причини. У результаті цього в таких сім'ях об'єктивно чи суб'єктивно складаються несприятливі умови для виховання дітей. Ці сім'ї характеризуються певними негативними проявами. До неблагополучних сімей відносяться:

- сім'ї з жорстоким ставленням до дітей (фізичне, психічне, сексуальне насильство);
- невисокий рівень освітньої культури батьків;
- сім'ї, де один або обидва батьки зловживають алкоголем;

- батьки - наркомани;
- злісне невиконання батьківських обов'язків з виховання та навчання неповнолітніх.

Ці сім'ї потребують особливої уваги.